

ENTREVISTA

Xavier Alcalá

Escritor

Hai xa 25 anos que apareceu, *Volgar*, o seu primeiro libro. E, contra o que se poida pensar, Xavier Alcalá, un dos escritores máis lidos das nosas letras,

considérase un fracasado. O problema é de ámbitos. Alcalá, moi popular en Galicia, non conseguiu proxectar a súa literatura noutras linguas. Sen

embargo, en outono, Valdemar saca á rúa en castelán *Código morse*, a súa última novela. Ao mellor se lle pasa o cabreo

«Creo que a miña carreira literaria son 25 anos de fracaso»

ANIBAL MALVAR

PREGUNTA.— Acabas de cumprir un cuarto de século como escritor. En 1972 aparece *Volgar*. ¿Non se sente unha certa vertixe?

RESPUESTA.— Repito a reflexión que xa fixen, aínda que fun moi criticado. Son 25 anos de fracaso.

P.— ¡Coño! ¿E iso?

R.— Moi fácil. Ser narrador é doado. Hai que ter unha boa historia e contala ben. Eu, revisando o que leve feito, ou non escolfin ben as historias ou non as contei ben de todo. Inclinome máis polo segundo.

P.— Xavier, non me enganes, que ese victimismo non vai contigo. Ti non es, para nada, un tío modesto.

R.— Se eu chegara a ter escrito algo absolutamente acertado, non estaría moi probablemente movéndome en entornos de recepción tan reducidos.

P.— Pero se ti es un dos escritores máis vendidos da literatura galega.

R.— Iso non quero dicir que eu non esten insistentemente convencido de que a literatura está por riba dos idiomas.

P.— O que me estás contando é que estás un pouco cabreado porque non te traducen.

R.— Non estou cabreado porque non me traduzan, senón por formar parte dun grupo de escritores galegos que non estamos no *show*. Paréceme impresentable que determinados escritores, con 25 anos de carreira, non sexan coñecidos fóra.

P.— ¿Non pensaches nunca que houbo sempre moitísimas reticencias desde o mercado editorial español a aceptar que existían as literaturas periféricas?

R.— O outro día atopei un amigo *facha* que me dixo: «Vós metédesvos nestas cousas do nacionalismo e de escribir en galego porque, entre poucos, salientades».

P.— ¿Non será ignorancia, iso do teu amigo, máis que outra cousa?

R.— Esa é a outra volta que hai que darlle. ¿Non será un prexuízo da xente que está no centro? Pero o galego ten que saber onde está o seu centro. Eu veño moi impresionado do que vin en Brasil. Se os galegos queren continuar non só facendo vida literaria, senón negocio, teñen unha saída única que é proxectarse nese outro grande mundo que está do outro lado, e que fala propiamente o romance ibérico occidental.

P.— ¿Por que non dicimos que portugués e galego son a mesma lingua?

R.— É que non sei quen di que non son a mesma lingua. Moitos, con experiencia viva, mantemos que son o mesmo.

P.— ¿Daquela, por que a literatura galega non saltou o Miño?

R.— Por unha razón parecida á

X. M. ALBAN

«Fraga fai o que debe de facer un político conservador rexionalista. Non lle podemos pedir máis porque el non ofrece máis»

que falabamos de Madrid. Lisboa é moi recosa de todo o galego. En todo caso, o fenómeno de reconstitución do que foi a *Gallaecia* histórica está en marcha, pero está en marcha popularmente.

P.— Antes falabas de non entrar no *show*. ¿En que *show* hai que entrar?

R.— Voucho poñer moi claro. E se alguén se enfada, que se enfade. Recentemente, un escritor nacido

en Galicia dixo que dentro de non sei cantos anos non quedará no mundo máis que o inglés, o castelán e...

P.— Si, o señor Cela.

R.— Xa estamos centrados. Habería que analizar cal é a súa obra: unha grande novela de xuventude. ¿E o resto? É un *showman*. Estamos vivindo unha situación que leva a que un busto parlante da televisión sexa premiado e, polo morbo,

vai vender obra un tipo que non a ten.

P.— Non estou de acordo con que Cela nun teña máis obra que a de xuventude, pero vale.

R.— Pois chegamos máis lonxe. Podemos chegar a que determinada señora casada con determinado home que estivo na política.

P.— Digamos Carmen Posadas.

R.— ...faga unha primeira redacción e lle poñan unha mulata, non

unha *negra*, que lle acabe de facer a obra. E que se convirta nunha figura literaria. É unha distorsión do sistema, un espellismo.

P.— Pero xa sabes que a literatura, como toda arte, entra no mundo do espectáculo.

R.— O meu amigo Casares di, ao mellor por iso, que non se debe ser un escritor profesional.

P.— ¿Ti non cres que o escritor deba ser profesional?

R.— Non estou tan de acordo con Casares. Eu confesáballe hoxe mesmo a un amigo que, se non me adico totalmente á literatura, é por covardía.

P.— Eu quería descabalgarte un pouco desa falsa modestia que adoptaches desde o principio da entrevista para preguntarche o que cres ter aportado nestes 25 anos á literatura galega.

R.— Debn aportar boas historias. O que non podo dicir é que as contase ben. Outra cousa que aporte foi unha certa fluidez idiomática, debido á lectura en portugués, un idioma literario depurado. Foi unha aportación sería esa de desasivestrar o galego, sacarlle peso rural. Así, a xente que se puña a escribir en galego despois de ler estas novelas tiña unha alternativa.

P.— Falas dos que viñeron despois. ¿Notas se influíches algo a escritores máis novos?

R.— Non podo dicir que fora directamente eu. Pero probablemente si, non digo que non.

P.— Perdoa polo vulgar da pregunta, pero é para meterte nun compromiso. ¿Que cambiou na literatura galega nestes 25 anos, a parte de todo?

R.— A perfección formal. Non vos dades conta de que moi galego escribimos cando eu publiquei *Volgar*. A parte, houbo unha grande variedade de temas e unha cousa fundamental, absolutamente necesaria é que é reflexo da realidade do país, aínda que poida ter algúns riscos en canto ao puramente lingüístico: aparece unha literatura urbana. O problema é que, se fosemos sinceros, a literatura urbana tería que estar escrita en castelán. Houbo unha creación dun galego urbano a partir da reconstrución dunha forma dialectal galega do castelán, que é o que se fala nas cidades. Ese foi un traballo feito por narradores dos últimos 15 anos para aquí.

P.— Ti implicaste bastante na realidade política actual e, hoxe por hoxe, eu véxote moi fraguista.

R.— Fraga é unha figura polidrica, moi complicada. Como político do PP, non ten comigo relación ningunha. Eu non pertenzo a ningún partido. O que non podo negar é que hai en Fraga unha figura intelectual moi interesante á que admiro. En canto á personaxe política, para min está facendo o que debe de facer un político conservador rexionalista. Non lle podemos pedir máis porque el non ofrece máis.

P.— ¿E no outro ámbito que che toca, no literario?

R.— Iniciouse un intento de proxección cara afora moi embrionario. Non foi suficiente. Hai que facer moito máis. Non se pode ir á feira do libro de Bos Aires só con boas intencións. Outra cousa que se está iniciando, e que non se fixo aínda de abondo, é todo o que ten que ver na confluencia dos medios interactivos.

MAÑA

Manuel Darriga